

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Báty. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat)
Sürgönycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 300 Let.
Fél évre 180 Let.
Negyed évre 90 Let.
Havonta 30 Let.

Hirdetők díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Pénzszüke.

Szinte unott és elcsépett dolog már a közhasználatú frázisokkal telítődött és a szokásos szóbeszéd rekvizitumokkal megspékelt krízis vezércikk a napilapok hasábjain. Ha nem vágna annyira minden idegünkbe, vértünkbe és sejtünkbe ez a téma, ha nem kergetné ökölbe kezünket a napról-napra súlyosodó gazdasági válság, ha nem látványt a nyomorban és a kétségbeesésnek ezerféle megnyilatkozását a társadalmi osztályok polgári szintjében is, akkor talán tényleg unalmas cikktema a gazdasági krízis. De nincs az a színes fantáziájú finanszen, nincs az az európai stílusú vállalkozó, bankár vagy üzletember, aki azzal a prófétai tehetséggel lenne megáldva, hogy megjósolni tudná, hová vezet vajon az az út, amelynek mérföldköveit világbankok pusztulása, valuták zuhanása és emelkedése, koszt pénzek és csődök jelzik. Azonkívül ez a gazdasági összeomlás nem is egy társadalmi osztálynak, vagy egy foglalkozást ágának kérdése, hanem mindenkét egyformán érint, aki Romániában él, legyen az ál-

lamhivatalnok vagy kereskedő, biennszülött vagy idegen, művész vagy közéleti kapacitás.

Kár volna hipotéziseket felállítani arra vonatkozólag, hogy mi okozza a mai türelmetlen és végérvényben végzetes következményeket sejtető gazdasági zülleszt. Terméketlen és meddő dolog következtetéseket, vagy konklúziókat vonni, meddő negatívumokba sülyedni, olyan csirákban keresni a bajt, amelyek önmagukban véve is mértelyt és katasztrófát jelentenek. Nem tudjuk: az általános európai helyzet, a pénzkontingens elégtelen volta, vagy az összességükben megmagyarázhatatlan háború utáni okok involválják ezt az abnormális és megmagyarázhatatlan szituációt? A helyzet jellemzője ma az, hogy a leu érthetetlen alacsony állása mellett a legnagyobb pénzszüke van. Nemcsak Erdélyre és Romániára értjük ezt általában véve, hanem az egész közép-európai piacra, tekintet nélkül arra, hogy milyen nemzetnek milyen értékben jelzik a valutáját Zürichben. Itt Aradon számos cikk jelent meg már arról, hogy pénzhiány grasszal és hogy emiatt a

pénzszüke miatt pompásan születő és fölfelé lendülő ipari és kereskedelmi vállalatok benukt stagnálásban kénytelenek elszüvenni ezt a most már átmenetinek nem is deklarálható válságot. Helyesnek kell tartanunk a kormányt az a politikáját, hogy a bankóprést nem indítja meg, mert azt, a tapasztalatok szerint, több megállítani nem lehet és következménye egy mérhetetlen, általános drágulás és a pénz teljes elértéktelenedése. De amikor helyesnek tartjuk ezt a finanspolitikát, akkor újból és újból le kell szögeznünk azt a tényt, hogy a pénzügyi politikánkban valahol hiba van, mert a leu nem tudtuk megszerezni a külföldi szemében azt a tekintélyt, azt az értékelést, amely a minden természeti kincsben bővelkedő Románia pénzét megilleti. A legtekintélyesebb erdélyi vállalatok, milliós értékekkel rendelkező békéideti intézetek komoly pénzzavarral küzdenek. A bankok teljesen beszüntették hitelüzleteiket, a régi hitelek kamatait emelik és a kereskedők és az iparosok alig képesek nagyobb kinnlévőségük behajtására. Nem tudnak új árukat beszerezni,

vagy ha kivételes anyagi helyzetben vannak, akkor új kötelezettségeiknek csak a legnagyobb megérőltetés mellett tehetnek eleget. Az általános depresszió hatását épen ilyen súlytal érzik a magánosok és különösen a fixfizetésre utalt hivatalnokok. De őrzik a munkások is, akiket ez a labilis pénzügyi helyzet állandóan a munkanélküliség rémével fenyeget. Mindent összegezve köros állapot ez. Kétségbeesetten lázas tünetekkel, amely végleges, hatásos és biztos orvosszerekre vár azok után, hogy a diagnózist megállapítottuk. Értéketlen, hogy a külföld nem veszi észre Románia valutájának az ország hatalmas természeti kincsei által megalapozott értékét. Ha ezt kellőképpen méltányolnák, az egész krízist meg lehetne oldani, legalább beföldön. Az ország pénze végre is európai elhelyezést érdemel, mert ehhez minden előfeltétele megvan. Nem is lenne válság a válság, ha ezt a külföld is tudomásul venné.

De így: egész gazdasági életünk, egész társadalmi berendezésünk megszenvedt ezt a nyomasztó, fojtó levegőjű válságot. Amerre

Birkózás régen és most.

Írta: Striffler Ferenc.

Sok, sok évszázaddal ezelőtt, már a Krisztus előtti időkben, az Attikai félszigeten, dombos, völgyes szép vidéken az ókori művelt népek egyik kiváló nemzete: a görög nép művelte nagy szeretettel a szabadtéri testedző sportokat. Szabadtéri sportokat csakis, mert akkor más nem is volt, így a birkózás is szabadtéri sport volt, amit az ország enyhe, kellemes éghajlata tett lehetővé. Sporttelepnek kiszemelve a patak, folyó, víz melletti árnyas, lombos fákkal szegélyezett, finom fővényes helyeket. Feltétlenül víz mellett, mert a birkózásra beolajozott test bekavarodva a homokkal, a birkózás után fürdést követelt. A legpompásabb fürdőt a patak habjai szolgáltatották a fáradt atlétának, amely után felfrissülve, mintegy ujjá éledve hagyta el a porondot. A birkózásnál, mint más egyéb sportnál, ahol az érintkezés az ellenféllel közvetlen, az elragadó hev gyakran vad indulatok kitörésére vezethet; miért is a legszigorúbb szabályok betartása

vált szükségessé. Theseus az ókori nevezetes birkózó alkotta az első szabályokat. Amely változatos állásokra és fekvő helyzetekre képes az emberi test, oly változatos maga a birkózás is.

A görögök állásban és fekvő helyzetben egyaránt gyakorolták a birkózást, de előnyben részesítették az álló helyzetet, mert abban a test szép és erős tartása élelnebben érvényesülnek. Megkülönböztettek meghatározott és szabadon választott fogást; minden esetben az ellenfél földre terítése és mindkét vállának földhöz való szorítása volt a főcél. — Az ókori történelem följegyzései igen érdekes dolgokat, megható részleteket örökítenek meg a görög testgyakorlásból. Krisztus előtt 479-ben, midőn Platheanal győztek a görögök, egy csatában a tisztán perzsa tűz helyére áldozathozatalra tiszta tüzért Euehidas Delphibe futott. Ott előrt vízzel megmosakodva, a szent oltárról tüzet véve visszafutott Platheaba, hova naplemente előtt megérkezett, üdvözölve polgártársait átadta a szent tüzet; összeesett és lelkét kilehelte. Euehidas ama ne-

vezetes napot (1000) stadiont — 25 német mérföld — 180 kilométert futott meg. A platheaiak egyik istennőjük templomába temették, ahol sírjára lakonikus egyszerűséggel e rövid mondatot írták: „Euehidas Delphibe futott és még aznap visszatért”.

Hasonló csodás feljegyzésekkel találkozunk a birkózásra vonatkozólag: 1) Krótón városában élő Milon hatalmas erejéről volt híres. Pld. egy beolajozott korongon oly erősen tudott állni, hogy több oldalról megtámadva sem tudták kimozdítani helyéből. Nyilvános versenyeken 31-szer tintették ki az egyszerű zöld koszorúval, mely a győzelem jelvénye volt. A romlatlan görögök nem ismerték az ezüst- és aranyérmeket, meg a tiszteletdíjakat, ami ma az egyedüli cél. Milon hatalmas ereje kipróbálásának lett áldozata. Öreg korában, amikor egyszer Kroton mellett az erdőben sétált, az út mellett egy levágott cserfát látott, mely félig ketté volt hasítva. Kiakarta próbálni, mennyi maradt meg hatalmas erejéből? Kezelt a hasítékba dugva, a fát ketté akarta hasítani, de

ereje felmondta a szolgálót, a fatörzs összezsapódott, kezeit beszorítva ott maradt, ahol a vadállatok tépték szét. 2) Egy Kreas nevű argosi születésű birkózó hatalmas erejét azzal igazolta, hogy egy bivaly lábát ha megfogta, az csak csükkönek otthagytásával szabadulhatott erős markából. 3) Amasin a följegyzések szerint vad bivalyokkal vette fel a küzdelmet, s mindig győzött, sérülés nélkül.

Azóta évezredek múltak és a birkózás még ma is a testedzősportok egyik tekintélyes része. De számtalan fajta is keletkezett a birkózásnak úgy, hogy az népek, fajok szerint váltakozik. E szerint ismerünk ma: görög—római birkózást, angol és amerikai boxolást, kínai ketsegecsként, japán dju-djucut és djujdot, svájci és magyar birkózást stb. Valamennyi birkózási rendszer egy cél: az ellenfél legyőzése megvárosításáért küzd ugyan, de az eszköz és kivétel megválasztásában lényegesen eltér, erősen különbözik egyik a másiktól, miért is azoknak szabályai is lényegesen eltérnek egymástól. Így, péld.

néziünk, csak panasz és siránkozás a megélhetés nehézségei miatt, sehol semmi kezdeményezés, csupa óvatosság, tartózkodás, nagy általános pangás. A hatalmas adóterhek, ezernyi más teher, a külföldi behozatal nehézsége és mindezeneken felül a tobzódó nyereszkeskedési vágy lökik bele gazdasági rendszerünkbe a

Hol van az a pénz-Napoleon, aki maga alá hengeríti ezt a válságot és kiforrasztja belőle az egészséges, friss artériájú békés Európa gazdasági konszolidációját?

Nyugalom Mühlheimben.

(Leverték a kommunisták zavarását.)

Mühlheimből jelentik: Ma már teljes nyugalom uralkodott a városban, sikerült a kommunisták által előidéztet izgalomnak véget vetni. A zavargások vezetői ugyan ma reggel még megkísérelték, hogy a munkásokat megakadályozzák a munka felvételében és azt, hogy az üzemek ismét dolgozzanak. A kísérlet nem sikerült és a tetteseket a vizsgálóbíró az ország nyugalmának feldúlása miatt letartóztatta. Figyelemreméltó és érdekes, hogy a mühlheimi kommunisták organuma, a „Ruhr-Echo“ nyilatkozatot közöl, amelyben a kommunista-párt vezetősége visszautasítja azt a gyamut, hogy a párt vezetőségének valami köze lenne a nyugtalanságokhoz. Visszautasítják azt is, mintha a mühlheimi városházának megostromlásában a párt tagjai is részt vettek volna. Hangsúlyoz-

za, hogy az akció nem a mühlheimi munkásság akciója volt, hanem a munkakerülő dologtalanoké, akik

ket ügynökök béreltek fel arra, hogy nyugtalanságot keltsenek Mühlheimben.

Aradiak mint berlini háztulajdonosok.

(Van ház, de nincs házbér, ellenben a javítási költségek a háztulajdonosi terhelik.)

Boldog időkben, mikor a márka olcsó volt s javulásában hittek az emberek, a felhalmozott pénz utat tört Berlin felé. Berlint megrohanták az idegenek és szétvásárolták. Először az áruházakat lepték el, azután a házakra vetettek szemet. A márka olcsó volt s a házakat 2-3 millióért lehetett kapni, nosza, az elhelyezéstől várando pénz házakba fektette magát. Könnyű volt, a márka százéret 1000, később 600 leért kaphatta mindenki.

Aradról Berlinbe utazók gyakran jöttek vissza azzal a hírrel, hogy háztulajdonosok lettek a német fővárosban.

— Vettem egy házat Berlinben! ezt úgy mondta az aradi ember, mintha egy öltözék ruháról lett volna szó. Maximum 100.000 leibe került egy olyan többemeletes bérlház, amelynek jólsikerült, sőt szépített fényképét oldalasbükben őrizték s nem nagyon kellett őket kérni arra, hogy meg is mutassák a „házikó“ fényképét. Kevés kérésre el is mondták, hogy hány emeletes a ház, hány lakója van s mennyi a várható évi jövedelem, amelyet egyenesen ide küldenek.

Multak az idők s a házbér nem jött. De nem jött a telekkönyvi át-

írás sem, mert rendelet tiltja az ingatlanoknak külföldiek részére való átírását. A vételért a vevő természetesen kifizette készpénzben, a szerződést megkötötte annak rendje szerinti s az átíráról szó sincs. Sebaj, a ház, bár nem saját nevében, az övé, a kulcsok nála vannak, azaz a házfelügyelőnél, aki pontosan értesíti a tulajdonost arról, hogy a lakók nem fizetnek, mert külföldre tilos a pénzt küldeni s külföldinek, aki nem telekkönyvi tulajdonos, nem fizetnek.

De van más baj is. A házakat reparálni kell. A vízvezeték kiszakad, a csatorna beomlik, a vakolat leválik, a klozet bedugul, a rács eltörik, a tető csurog. Ezt meg kell csináltatni. Jönnek Aradra az értesítések, hogy ennyit és ennyit küldjön a háztulajdonos (ilyenkor „tulajdonos“ a neve), hogy meg legyen a reparáció. Az aradi tulajdonos mérges, nem kap pénzt a háza után, hanem tőle kérnek pénzt. Nem küld. Erre Berlin városa hivatalból megostromlatta a javításokat s bekebelezte a házra a kifizetett költségeket s erről hivatalosan értesíti a „tulajdonost“, akinek ily módon megterheltek a házat.

Seholsem nagy öröm, ha va-

a hivatásos boxolás szabályai a legdurvább ökölcsepásokat sem tilhatják, mert hiszen ez a lényege, míg a görög—római és más birkózásnál ezt a szabályok legszigorúbban tiltják. Ezen a helyen most csak a görög—római birkózás szabályaival, magával a birkózással óhajtók, amennyire az idő, hely és körülmények megengedik, röviden foglalkozni. A birkózás a felső test izmait erősen igénybe veszi, egyes izomszomsorokat pedig túlságosan is kifejleszt. Így pl. a hidalástól és Nelsonoktól a platysma vagy széles nyakizom, a „sternocleidomastoideus“ vagy nyakbiccentő izom fejlődik, amely által a tipikus birkózónak szélesebb lesz a nyaka, mint a feje. A lábizmok, pld. a „quadriceps cruris“ a négyfejű combizom, kevésbé vannak igénybe véve, mint a felső test izmai, közül is inkább a toló izmok; így a háromfejű karizom „triceps“ a felsőkar hátsó részén, a deltoideus vagy deltaizom a vállon fejlődnek ki, mert gyakori a melső fekvő támasz és hidalás, ahol toló izmok működnek és nincs függő helyzet, ahol a húzó izmok pld. a közi-

izmok és a nagy mellizmok a „pectoralis maior“ működnek. Így aztán a toló izmok túlságos kifejlésztése a húzóizmok rovására egy látszólagos puposságot „Turnbuckelt“ idéz elő a csupán birkózással foglalkozó athlétában, valamint a korlátszertornázónál.

A görögök a pentatlonnal (5-ös rendszer) kerülték el az egyoldalúságot és nevelték arányosan, harmonikusan testüket. Az ötös rendszer áll: 1. futás, 2. ugrás, 3. birkózás, 4. gerelyvetés, 5. diszkoszdobás. Ma azonban száz és száz mód: evezés, uszás, vívás (quadriceps) mászás, függeszkedés póznán és kötélén, biceps gyakorlatok, svéd szertorna, ribstolon, rutstegen, boomon és plinten, spanbeigék, német rendszerű súlyozó, vasbot és fabotgyakorlatok, magyar buzogány, különösen az utóbbi áll rendelkezésünkre, hogy a „Turnbuckelt“, az egyoldalúságot elkerüljük. Ezeknek megszívvelésért és fontolását igaz lélekkel, legjobb indulattal ajánlom a mai sportfiataloknak.

Amióta a szabadtéri birkózás szobába vonult, azóta a birkózás általában matracon történik. A „M. A. Sz.“ 1910. évi versenyszab-

bályai ötméteres négyszögű és legalább hétméter átmérőjű kerek pályát írnak elő: matrac, gyepe, vagy fűrészporból (1 §). A versenyzők négy súlycsoportba oszlanak: a) pehelysúly: 66 kilóig (bezárólag), b) könnyűsúly: 66 kl. tul 72 kl-ig, c) középsúly: 72 k-tól 82 kilóig, d) nehézsúly: 82 kilón felül. Pehelysúlynál legújabbban könnyebb testsúly is van: a légsúly. A birkózást a vezető bíró vezeti, akinek szipjelére a versenyzők kezet fognak, állásba helyezkednek és megkezdik a birkózást. Legyőzöttnek tekintendő az, kinek két válla egyidőben érintette a talajt. Csakis lapos fogások alkalmazhatók a megengedett helyen. A 21. § szerint boxolni, harapni, gáncsolni, az ujjak csavarása, lökés, masszírozás, csiklandozás, rugás stb. szigorúan tilos. Ruhába v. szőnyegbe fogódzkodni tilos. A 22. § szerint azonnal kizáratik a versenyből, aki ellenfele testi épsége ellen irányuló kísérletet tesz, vagy sértő, durva kifejezést használ. A birkózásban sem a küzdőfeleknek, sem a közönségnek beleszólásuk nem lehet. Ezek ma is elterjedt görög—római birkózás rövidre foglalt szabályai.

laki háztulajdonos, de eddig nem ismert gyönyörűség az, ha aradi ember Berlinben vett egy házat, amely nincs a nevében, az övé, de pénzt nem kap, viszont a költségek őt terhelik s tetejébe egy új német rendelet szerint, az eladó bármikor hatálytalaníthatja az adás-vételt. Ma már nem dicsekszik senki, hogy Berlinben háza van. Inkább fáj neki.

NÉGYESFOGAT.

(Írta: Kardos Andor. — Vigjáték premier az aradi színházban.)

A kitünő pesti rendező és író: Kardos Andor nyilván azért hozta színre először Aradon ezt a vigjátékot, hogy megítélje: mire és milyen mértékben reagál a közönség, a vigjáték konstrukciója és perdülő menete folyamán? Még mielőtt ez az avatott színházi szerző a budapesti nagy színház ajtáján kopogtatott volna a darabjával, ahol a Kardos-név már akkreditált érték, az aradi színház nézőtéri tapsviharától tette függővé a fővárosi bemutatót, attól a fogadtatástól, amellyel az aradi közönség színpadokra érett munkávé pecsételi meg új művét. Ugy érezzük, hogy éppen Kardos Andornak nem volt szüksége kísérleti színpadokra, hiszen színműírói pályáján olyan értékes etappeokat jegyezhet föl, amelyek eleve kizárják a rutinos színpadi meseterembernek, a rendezőnek és a tollforgatóknak esetleges csődjét. Új darabjában a régi kvalitások friss színben csillannak föl az „Éva és a férfiak dialogusainak“ lehetséges és ide márkáját éreztük, ha magának a darabnak a története nem olyan erős cselekménybetéteken épült fel, mint az Éváé. A dialogusok erején kívül a darabban egy derűs és poetikus lelkű ember ötletessége szikrázik, de megnyilvánul benne a szakavatott és európai tudású rendező vidéki nivót jóval felülmúló színpadi hozzáértése.

Két fiatal hölgy, — meséli Kardos — testvéreányok, férjhezmenendők, titokban jóelőre kiszemelik maguknak vőlegényeiket: apát és fiút. Történetesen apa és fiu is házasodni szándékoznak, nem is külön-külön, hanem egyszerre. Innen indul el a vigjáték. Bázis, a melytől lendülni lehet és amiből az írói készség valóban pompás vigjátéki helyzeteket is teremthet. A két hölgy terve kész, de kész Kardos Andornak az írónak és a rendezőnek is a plánuma. Összeugrasztja az apát és a fiút és a bonyodalom ott élesedik tökéletes vigjátékká, amikor a házasulandó felek, nők és férfiak egyike sem tudja már, hogy tulajdonképpen melyik kibe szerelmes és ki melyikhez megy férjhez, illetve melyik kinek lesz a felesége? Természetes, hogy a bonyodalomból egy csinosan befogott, jól adjusztált jukker-négyesfogattal kerül ki, ahol a naiva karonfogja a szerelmes színészt (első pár), a hősnő karonfogja a karakterszínészt (második pár) és az ember szinte sajnálja, hogy a négyesfogattal nem hatos vagy nyolcas, de így is egyest érdemel. A darabnak egy egészen megbecsülhetetlen értéke van. Olyan levegőt teremt, amelyt csak a régi Kisfaludy Károly vagy Csiky Gergely-féle vigjáték-

rezhető meg. A budapesti kamara egyelőre csak egyszáz igazolványt bocsát az aradi kamara rendelkezésére, de még kétszázat kér az aradi kamara elnöksége. Az igazolvány tulajdonosai félárú jegyet kapnak a MÁV. vonalain, a Budapestre és vissza történő utazásnál. Azonkívül május 17 és 25 között vizum nélkül utazhatnak és a vizumot a vásár területén utólag félárú szerzik be. Igazolvány nélkül az utazó közönség semmilyen kedvezményben nem részesül.

A bucuresti m. kir. követség közli, hogy a mintavásárra utazni szándékozik a határt Nyírábránynál, Biharkeresztesnél, Kőtegyárnál és Lőkősházánál léphetik át. A gyorsvonatokon utazók utlevélt elismervény ellenében a határrendőrök bevonják, amelyeket az árumintavásár utlevélkirendeltségénél kapnak vissza. Az utlevelekre utólagosan vezeték rá a vizumot és a tartózkodási engedélyt. A személyvonatokon utazók utlevelébe bejegyzik az utazás célját és azt a figyelmeztetést, hogy a Budapestre való megérkezés után 24 órán belül be kell szerezniök a vizumot és tartózkodási engedélyt. A kedvezményes utazásra szóló igazolványokat a bucuresti kir. követség és a cluj (kolozsvári) kirendeltség állítja ki. Felvilágosításokat úgy a kir. követség, mint a kirendeltség ad.

Torna-ünnepély.

(A kat. főgimnázium vívó- és torna-versenye.)

Az aradi róm. kat. főgimnázium április 22-én házi versenyt tartott. A közönség zsufolásig megtöltötte a tornatermet. A tör- és kardvívás előmérkőzései szombat délután és vasárnap délelőtt folytak úgy, hogy vasárnap délutánra csak a döntőmérkőzések maradtak. A haladó kardvívók közül első lett Angele László, második Jegessy Károly, harmadik Vásárhelyi Béla. A kezdő kardvívók közül I. Szalay Károly, II. Lefkovits Jenő, III. Waldek Ottó. A kezdő törvívók közül I. Deák Sándor, II. Szeredi Tibor. Magas korlátokon erős, szép gyakorlatokkal kitűntek: Hady László VIII. o., Szalay Károly (csapatvezető) VI. o., Kun László, Unger Gyula, Somogyi Ödön, Adler Ervin és Aszlán János VI. o.-os tornászok. Erős gyakorlatokat, kifogástalan testtartással végeztek a felsősztályos leányok ribstolon (svéd tornaszeren.) Kiválóak voltak: Simay Margit, Krummer Ella, Princz Emma VIII. osztályu, Popp Magda, Haász Erzsé, Kampisch Róza, Hirschmann Sarit VII. osztályu. Arkossy Edit és Lengyel Vera VI. osztályu tanulóok. Fügő póznán japán légtorna-gyakorlatokat vakmerő ügyességgel mutattak be Egerland László IV. osztályu, Schönheim Károly IV. osztályu, Norga Imre IV. osztályu, Márky Jenő VI. osztályu tanulóok. A IIA. osztály és IIIB. osztály csapatainak versenye igen érdekes volt és legteljesebb elismerést érdemelnek szorgalmas szép munkájukért, a kifogástalan gyakorlatokért nemcsak a Fischer-fiúk, Fles, Neuman báró, Kis, Pintér, Hartmann, Fuchs, de kivétel nélkül valamennyien, akiknek neveit sok volna felsorolni. A közönség körében a hitközség előjárósága köréből jelen voltak: dr. Lakatos Ottó egyházi elnök, dr. Velcsov Géza ügyész, Boross Iván titkár és nagyszámban a szülők.

Arad tanácsa felemelte a vízdíjakat.

(Tiltakoznak a lakók és háztulajdonosok. — Zádor gépüzem-igazgató az emelés szükségességéről.)

Arad város tanácsa az elmúlt héten elhatározta a vízdíjak 50 százalékos felemelését. A városi tanácsnak ez a határozata városszerű nagy feltűnést keltett és különböző kommentárookra adott alkalmat. Hogy a vízdíjak felemelésének kérdését minden oldalról megvilágítsuk, alább közöljük a lakók szövetségének tegnapi ülésén hozott tiltakozó határozatot, dr. Demján Aurél egészségügyi felügyelő, a Háztulajdonosok Szövetsége elnökének és Zádor Imre, a városi gépüzem igazgatójának nyilatkozatait.

Lakók Szövetségének közgyűlése.

Az aradi Lakók Szövetsége tegnapi délután tartotta évi közgyűlését a város háza nagytermében. A közgyűlés iránt olyan nagy volt az érdeklődés, hogy bár a nagyterem és a karzata teljesen megtelt közönséggel, mégis igen sokan kinnrökdtek. A közgyűlést Frankel Alfréd társelnök nyitotta meg és néhány üdvözlő szó után felkérte dr. Zeiner Gusztáv ügyvédet, a Szövetség titkárát, hogy az elmúlt évről szóló jelentését olvassa fel. Zeiner Gusztáv dr. részletesen ismertette a szövetség működését az elmúlt évben és jelentést tett arról is, hogy a Szövetség vezetősége mozgalmat indított az új lakástörvény több rendelkezésének megváltoztatása érdekében. Utána Rab Zoltán, a Szövetség pénztárosa a Szövetség anyagi helyzetéről számolt be. Majd a régi tisztikar nyújtotta be lemondását és beteriesztették az új tisztikar jelölő névsorát. A közgyűlés egyhangúlag ismét a régi vezetőséget választotta meg.

A tisztikar megválasztása után dr. Fuchs Albert ügyvéd ismertette az új lakbérleti törvényt. Ezután Zeiner Gusztáv dr. titkár a városi tanács egyik legutóbbi hozott határozatát tette szóvá és azt indítványozta, hogy tiltakozzának a tanácsi határozat ellen, a mellyel a vízdíjakat 50 százalékkal felemelték. Az indítványt Lukácsy Lajos ügyvéd hozzászólása után, aki a Háztulajdonosok Szövetségének megbízásából jelent meg és a háztulajdonosok fegyverbarátságát ajánlotta fel, elfogadták. A közgyűlést több kisebb indítvány letárgyalása után fejezték be.

Dr. Demján Aurél nyilatkozata.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste dr. Demján Aurél egészségügyi felügyelőt, a Háztulajdonosok Szövetségének elnökét, aki hangsúlyozta, hogy nem politikai szempontból, hanem, mint régi aradi lakos, a város polgársága érdekében bírálja a városi tanács határozatát. Dr. Demján Aurél a következő nyilatkozatot tette munkatársunk előtt:

— Mikor az újságokból értesültem a vízdíjak 50 százalékos felemeléséről, először nem akartam hitelt adni annak a hírnök, mivel érthetetlennek találtam, hogy a város vezetősége az áráragítók élére álljon, ezzel elveszítve azt a morális erőt, amely minden városi vezetés előfeltétele. Hisz a városi vezetőségnek az volna a

feladata, hogy az áráragítókát üldözze, a maximális árakat megállapítsa és azok betartását ellenőrizze. Az 50 százalékos vízdíj-emelés súlyos terhet ró Arad város összpolgárságára, tekintet nélkül arra, hogy háztulajdonos-e vagy lakó, mivel a törvény megadja a háztulajdonosoknak azt a jogot, hogy a vízdíjakat a lakók között osszák fel. Ezáltal mindenkinek többet kell majd fizetni a vizért. Érthetetlen előttem, hogyan emelhette fel a város a vízdíjakat, hisz ez az emelés milliókra menő összeget jelent egy évben.

— Mikor kézhez kaptam a vízszámlát, láttam, hogy az emelés valóban megtörtént. Mivel én azt az emelést törvénytelennek tartottam és tartom addig is, míg törvényességéről meg nem győződöm, visszautasítottam a számla kifizetését és hátsó oldalán írásban is bejelentettem tiltakozásomat. Hiszen a víz legelsőrendű közzükségleti cikk és ha a teljeszt és egyéb elemi cikkek árát nem engedi emelni a város, teljesen indokolatlan a vízdíjak emelése.

A városi gazdálkodásra vonatkozólag dr. Demján a következőket mondotta:

— Egyáltalában nem vagyok megelégedve a városi gazdálkodással. Véleményem — amely bizonyára egyezik a többi aradi lakos véleményével — az, hogy a városi gazdálkodás nem történik kellő elővigyázattal és takarékos-sággal. Tudjuk, hogy úgy az államnak, mint a városnak fizetni kell, mert másképpen a közkiadásokat nem lehet fedezni. Azonban, mint szabad polgároknak jogunk van arra, hogy követeljük: a város vezetősége nyújtson tiszta képet róla, miért van annyi pénzre szüksége? Arad város lakosságában az az impresszió él, hogy a város telhetetlen moloch, amely elvonja polgáraitól nehezen keresett fillereit anélkül, hogy a polgárság tudná, mi célra és miért. Ezért tiszta képet kívánunk a polgárság nevében a polgárságtól származó pénz hováfordításáról. Nekünk nem elég az, hogy a tanácsülés elhatároz valamit: A városi tanács, amely abszolutisztikus hatalommal rendelkezik a pénzünk felett, alapjában véve három-négy személyből áll. Ez a három-négy személy előre megbeszéli, milyen módon állapítsák meg a város jövedelmeit és azután úgyanezt a tanácsülésen határozatba foglalják. Ez az eljárás a legsúlyosabb kritika alá esik éppen olyan időkben, amikor a városi autonómia fel van függesztve és a város főtisztviselőit egy polgár sem vonhatja felelősségre.

— Még súlyosabb elbírálás alá esik nézetem szerint a tanácsnak az a határozata, hogy mivel nem rendelkezik, elegendő forgótőkével a városi üzemeltetőknek fedezésére, kétszáz-négy száz leikauciót követel az öktől a polgároktól, akinek lakásán víz- és gázóra van felállítva. A város ebből az összegből akar forgótőkét biztosítani a városi üzemek részére. Amellett elhatározta a tanács, hogy amennyiben ezeknek az óráknak az igénybevétele meg szünik a kauciót visszaadja. Ez a

határozat igen furcsa gondolkodási módra vall. Hisz a víz- és gázóraikat már 30-35. éve felállították és azoknak árát a város polgársága már le is törlesztette. Ebből kitűnik, hogy a városi vezetőség könnyű módon akar olyan pénzhez jutni, amelyet soha többé vissza nem ad. A szegény jámbor polgár pedig fizet, mert fél a hatóságtól, hogy elzárja a vízcsapot.

Mit mond Zádor Imre, gépüzem-igazgató?

Munkatársunk felkereste Zádor Imrét, a városi gépüzem igazgatóját, aki a vízdíjak emeléséről a következőket mondotta:

— A víz egységárának felemelésére azért volt szükség, mert — mint tudvalevő — a munkabérek, az elektromos áram és a tüzfifa ára az utóbbi időben tetemesen emelkedett. Ez a három tényező tette szükségessé az egységárak emelését úgy, hogy azt egyáltalában nem a város egyéb szükségletei idézték elő, hanem kizárólag az a tény, hogy az üzem maga megdrágult és hogy a város ma nincs abban a helyzetben, hogy az üzem esetleges deficitjét fedezze. Az üzemeknek tehát feltétlenül annyi bevételt kell elérniök, hogy magát az üzemet fenn lehessen tartani.

— Igaz, hogy nálunk drágább a víz, mint más városokban, azonban figyelembe kell venni azt, hogy az endélyi városok legnagyobb részét hegyi forrásokból származó vizet használnak, tehát *termelési költségeik lényegesen alacsonyabbak*. Timisoarán (Temesváron) a hol a viszonyok körülbelül olyanok, mint nálunk, a vizmi husz évvel később létesült, mint az aradi, tehát sokkal modernebb. Azonkívül vizierővel termelt elektromos energiával működik, míg nálunk körülbelül kétszer olyan drága elektromos energiát és közismerten drága tüzfifa használunk. A hat leies árat tehát kizárólag magának a víz minnek a helyzete teszi szükségessé a belülgymnásztierhez felterjesztett és általa már jóvá hagyott költségvetés alapján.

— Hallottam arról, hogy a lakók szövetségének gyűlésén az egyik szónok azt állította, hogy a vízdíj Aradon a háború óta kétszázszorosan emelkedett. Az illető tévedett, mert a víz köbmétere békében 40 fillérbe, ma 6 leibe kerül, a drágulás tehát tizenötszörös. A szónok összetévesztette a hektolitert a köbméterrel. Ezzel szemben köztudomású, hogy a munkabérek szén ötvenszeresen, a tüzfifa körülbelül negyvenötszörösen drágult, a többi közszükségleti cikk-ről nem is szólva. A hivatalos állami statisztika szerint is huszonnyolcszorosa a békeidők óta az átlagos drágulás, a tizenötszörös árt tehát még mindig nem közelítette meg a többi közszükségleti cikk ár-emelkedését.

— Ami a víz- és gázórák után szedett óvadékokat illeti, azt mi kölcsönnek tekintjük, amelyre azért van szükség, mert az üzemhez szükséges anyagok árát hivatott előre kell kifizetnünk. Mivel ez a vízdíjból nem telik, a város közönsége érdekében kell ezt az

összeget valahonnan előteremieni. A városnak ma nincs jóvédelme, nem rendelkezik a szükséges összegek felett és így az üzemenk a közönséghez kell fordulni, a melynek érdekeit szolgálja. Ez a pénz mint óvadék szerepel és az illető számláján nyilvántartjuk. Ha a háztulajdonos eladja a házat, az új vevő tartozik az óvadékot is kifizetni, tehát senkit semmiféle kár nem terhel. A gáz havi hat lei gázmérődíját ezzel szemben megszüntettük, úgy, hogy aki gázrájáért 100 lei óvadékot fizet, hetvenkét leit megtakarít évenként.

— Április hónapban az előírány zott bevételeknek pontosan a fele folyt csak be. Véleményem szerint ezt a hiányt az általánosan rossz gazdasági viszonyokon kívül túlnyomó részben annak az akciónak köszönhetjük, amelyet egyesek ebben az ügyben indítottak. Ebben a hónapban 500.000 lei bevételi hiányunk van. Ebből kellett volna fa-, benzin- és szénkészleteinket kifizetni. Ezért szükségesnek tartjuk figyelmeztetni a közönséget, hogy *lia nem fizeti a vízdíjakat és az óvadékot, képtelenek leszünk az üzemet fenn tartani.*

A hadikölcsönök beváltása.

(A kormány kielégíti a kötvénytulajdonosokat.)

A hadikölcsönkötvények beváltásának ügye érzékenyen érinti Erdély lakosságát, de eddig csak elkedvetlenítő hírek érkeztek a kötvények sorsáról. Igen sok vita folyt arról, hogy Románia, mint a volt osztrák-magyar monarchiából megnagyobbodott utóá állam köteles-e kifizetni azokat a hadikölcsönkötvényeket, amelyek a volt osztrák-magyar monarchiát terhelték? A felelős kormányfőnek, bár visszautasító álláspontra nem helyezkedtek, még is erősen igyekeztek hangoztatni azt, hogy a trianoni békeszerződés értelmében *Románia nem köteles likvidálni a volt osztrák-magyar monarchia háborús adósságait.* Ez annyit jelentett, hogy Románia a hadikölcsönkötvényeket sem köteles kifizetni s a kormány belátásától függ, hogy *erkölcsi kötelességének* tartja-e ezen háborús adósság rendezését vagy sem.

Most egy felelős férfi, *Casma Aurél dr.* közmunkügyi miniszter részéről olyan nyilatkozat került nyilvánosságra, amely *reményt nyújt arra, hogy a hadikölcsönkötvény tulajdonosok majd kielégítést fognak kapni.*

— Államunk pénzügyi helyzete — mondotta a miniszter — nem engedi meg e kérdésnek jelen pillanatban való elintézését. De az állam *elismerte a kérelem jogosságát és magára vette, mint az helyes is volt, a volt monarchia adósságait.* Amidőn nincs meg az elégedhetetlen szükséges alapunk a megélhetéshez, elemi kötelesség, hogy a kormányra háruló terheket

ilyen mindenképpen jogosult kérelmekkel ne súlyosbítsuk, mint a milyenek a hadikölcsönkötvény tulajdonosok kérelme. Várjanak tehát ők is egy aránylag rövid ideig, amikor abban a helyzetben leszünk, hogy kérelmüknek eleget tehesünk. Persze a kormány és az állam érdekében áll, hogy *összes kötelezettségét teljesítse és hogy azokat, amint az lehetséges lesz, teljesíteni is fogja.*

Hogy áll a leu?

Április 23-án fizettek 100 leolt:

Parisban 7:12 frankot
Budapest 2300 kalföldi koronát.
Prágában 16:40 szokolt
Berlinben 12:800 márkát.
Bécsben 33000 osztrák koronát.

EZ NEM ARAD!

A Piking-affér.

A Piking affér Beeskereken történt és hullámai bejárták az egész torontali sajtót. Szereplők: Hegyesi Tibor és Arthur, beeskereki aranyiljak, akik tavaszi zsurt rendeztek magánlakásukon. Erre a zsorra meghívták a beeskereki ifjuság színe-javát, többek között Schwarz Istvánt és Vlavicz Marcolt. Csupa ilyen vicces nevek vannak Beeskereken. Most jön még egy vicces név: Piking, aki Beeskereken közismert szerző. Cseléd-szerző. Piking nem pekinger ember, Piking is beeskereki és mint megújított szerző és magánember vett részt a Hegyesi-féle zsuron. Az ellentétek Piking és Hegyesiék között erősen kihagyeshettek, mert a zsurt következő napon az alábbi „Nyilttér” jelent meg az egyik beeskereki lapban:

Piking Jakab!

Hegyesi Tibor és Arthur vasárnap délutáni összes vendégei nevében kijelentjük, hogy jogtalanul sértette és a legközönségsőbb módon viselkedett a Hegyesi-családdal s a náluk lévő vendégeivel szemben.

Vlavicz Marcolt és

Schwarz István.

Na. Ez aztán megkapta, ez a Piking. Minek pikingerekte föl azt a szegény Hegyesi-családot? És egyáltalán, szüksége volt Pikingnek erre a folytatásra?

Piking, cseléd-szerző ír ???!

Fogadjátok részvétünket.

Hegyesi fiúk.

Ez nem Arad! Ilyesmi náluk nem fordulhat elő. Még vlaviczból se. De az esetnek van három tanúsága. Egy: cseléd-szerzőt ne hívjanak meg a zsorra. Kettő: ha meghívják, viseljék az összes konzekvenciákat Hegyesiék! Három: akiknek nem piking, ne vegye magára.

(f. t.)

Akit a családja kergetett halálba

(Egy volt vendéglős öngyilkossága.)

A napról-napra megjelenő ösörös rendőrségi hírek mögött, a melyek Aradon már epidémiává vált öngyilkosságokról számolnak be, rendszerint egészen apró tragédiák rejtőznek. Olyanok, amelyekkel talán nem is érdemes bővebben foglalkozni, mert az ok rendszerint: szerelmi bánat, alap-talan vád, gyógyíthatatlan betegség vagy könnyelmű életmód. A primitív lelkeket rokkantá teszi a legkisebb lelki emóció is és gyá-vák vagy gyöngék ahhoz, hogy szembe nézzenek az élettől, vagy tettük következményeivel. Vannak olyanok, akiket nagyon megtanított az élet, akiknél hatalmas lelki tusa előzi meg az utolsó nagy tragédiát.

Ezek közé tartozik Greöger József Dimitriu Raicu (Andrényi Károly)-utca 12. számú ház lakója. Tegnap reggel a hatvanhárom éves öreg embert halva találták az istállóban. Greöger József, aki erős, egészséges és gazdag is volt, akinek felesége és gyermekei voltak, öngyilkos lett azért, mert családjának szeretetét nélkülözte. Meghalt, mert feleségének és gyermekeinek hideg nem-törődőmségét nem viselhetette el.

Greöger Józsefnek évekkel ezelőtt kávéháza és étterme volt Timisoaran (Temesváron). Éveken át dolgozott szakadatlanul, hogy családjának gondtalan élet-
dás közönségét egy gyönyörű szavalattal. Koch Miklós hegedűszó-lója, Szűts László igen ügyes zongorakiséréte mellett elismerést és tapsot váltott ki a közönség sorai-ból, mire egy tanulságos mozgókép következett.

Irodalom, művészet

* A színház műsora. Kedd: Négyesfogat. C. bérlet. Szerda: Román előadás. A nyári szinkörben: Hivatalnok urak, munkáselőadás. Csütörtök: Román előadás. A nyári szinkörben: Faust, munkáselőadás. Péntek: Parasztszünet és Julia kísássonny. Bérletszünet. Szombat déltán: Jancsi és Juliska. Operettbemutató. Este: Román előadás.

* Két munkáselőadást tart e héten a városi színház. Szerdán a nyári szinkörben a Hivatalnok urak kerül színre, csütörtökön pedig szintén a nyári szinkörben a Faust című operát tüzték műsorra. Arad város munkássága mindkét előadás alatt zsufoalásig fogja megtölteni a nézőteret, amit legjobban bizonyít az, hogy a gyári munkások a jegyek legnagyobb részét már előjegyezték.

* Érdekes eseménye lesz pénteken este az aradi színháznak: R. Hege-düs Bébi aradi uriaszony, aki évek óta folytatja énektanulmányait s Gellinek Lotte énektanárno kiváló tanítványa, a Parasztszünet Santuzza szerepében lép első alkalom-mal a nyilvánosság elé. Az uriasz-szony fellépte elé általános érdeklődéssel tekintenek. Az opera után közvetlenül Strindberg Julia kísássonny-a kerül színre.

* Haladás előadás. Kellemes, hangulatos számok sorozata volt a szombati Haladás műsora, amelynek megnyitója után Gregus Antal szavalt sok érzéssel egy Demian-költeményt. Timkó Margit naturalista modorban adott pompás zongorasámoat, amit Melicher Irén mindig megdicsért ügyes szavazata követett. A heti jelentés és szünet után Szöcs Béla énekelt nagy tet-szés mellett műdalokat. A kifogás-talan zongorakiséréte Gombócz Ist-ván szolgáltatta. Anyos Blanka hó-dította meg újból és újból a Hala-

tet biztosítson. Néhány évvel e-zelőtt eladta üzletét és családjával Aradra költözött. Itt kezdődtek szenvedései, amelyekből a halálba menekült. Nem panaszkodott senkinek. De akik ismerték, vagy érintkeztek vele, tudták, hogy miért olyan szomorú Greöger József és mi az oka annak, hogy oly gyakran könnyes a szeme. Csá-ládjája szépen, elegánsan öltözkö-dött, ő pedig rongyokban járt. Valóságos nyomorúság volt az élete otthon családjája körében. Szidták, lenézték és megvetették. Hogy mi volt ennek az oka, azt senki sem tudja. A ház lakóinak vallomásából kitűnik, hogy be-csületes, józan ember volt Greö-ger József. Tegnap reggel hat óraker kiment az istállóba és fel-akasztotta magát. Az öngyilkos-ságot hét óraker vették észre. A helyszíntre Luszt Ferenc hatóság-i orvos, Dobrovici királyi ügyész, Cierces Emil és Mihaies rendőr-tisztek mentek ki. A kötélről Ko-zesnik Károly vágta le az öngyl-kos embert, az éleszési kísérle-tek azonban nem sikerültek. Greö-ger József gondosan végezte dol-gát, vigyázott arra, hogy ideje előtt fel ne fedezzék és meg ne akadályozzák tettét, amelynek se-gítségével megszabadult szenvedé-sekkel teli életétől. A lakók és Greöger ismerősei azt vallották, hogy a szerencsétlen embert a családja kergette a halálba.

dás közönségét egy gyönyörű szavalattal. Koch Miklós hegedűszó-lója, Szűts László igen ügyes zongorakiséréte mellett elismerést és tapsot váltott ki a közönség sorai-ból, mire egy tanulságos mozgókép következett.

* A román tinitónőképezde előadása. Zsufoalásig megtelt a Kultur-palota tegnap délután. Az iskola-ünnepélyeknél szokatlanul nagy-számu közönséget Lepa Dora opera énekesno vonzotta, aki Toselli Sere-nadáját és két román (Bradiceanu) műdalt énekelt. Tökéletes lágy cse-ngésű szopránja művészetének csó-dás erejével kiválóan érvényesült. A növendékek köztetésésre szerepeltek és Jonescu Florika tanárno a femi-nizmusról tartott előadásával ért el sikert.

* Béketi—Szalay növendékeinek hangversenye 1923. május hó 10-én d. u. fél 5 óraker a Kulturpalota nagytermében. Jegyek máto! kezdve válthatók Kerpelnél.

* Kárpótlás idegen vendégjáté-kokért. Arad város szinügyi bi-zottsága ma délelőtti ülésen meg-en-gedte, hogy minden más városbeli színház által tartott előadásért az aradi színház az illető színház igaz-gatójától előadásoként 2500 leit igényelhet.

* Harsogó kacagás kísérte hétfő este a városi színház bemutató da-rabjának, a Négyesfogatnak minden jelenetét. A francia vígjátékokra em-lékeztető Négyesfogat ötletekben, finom helyzetkomikumokban gazdag és az előadás nagy sikeréhez hozzá-járult a tökéletes, nagyszerű elő-adás. Kedd este ismétli meg a Né-gyesfogatot a városi színház, mely iránt a közönség érdeklődése ál-landóan fokozódik.

— **Halálos repülőgép-katasztrófa.** Daytonból jelentik: Egy katonai repülőgép lezuhant. A szerencsétlenség következtében három ember meghalt. Hárman oly súlyosan sérültek meg, hogy életbenmaradásuk kétséges.

— **Bonar Law marad.** Londonból jelentik: A Junior Imperial League ülésén lord Curzon angol külügyminiszter kijelentette, hogy Bonar Law miniszterelnök egyáltalán nem szándékozik visszalépni.

— **Összeütközött vonatok.** Lötichből jelentik: Leydennél egy személyvonat összeütközött egy rihervonattal. A karamból következtében hat ember megsebesült és kettő meghalt.

— **Merénylet készült Poincaré ellen.** A Havas-ügnökség jelenti Párisból: Az Action Française szerkesztőjének meggyilkolása körül folytatott rendőri nyomozás megállapította, hogy abban a házban, melyben Berton Germaine lakott, volt az anarchistasoport központja, mely merényleteket tervezett Poincaré, Millerand és más magas politikai személyiségek ellen.

— **Súlyos kimeneteli kardpárbaj.** Budapestről táviratozzák: A múlt héten Kirchner regatthadnagy súlyos kimeneteli kardpárbajt vívott Landauerrel. A párbajban Kirchner a karján megsebesült. Landauer a kardjával ellenfele karján az ütőeret szétrombolta és az orvosok még platinával sem varhatták össze az ütőeret. Kirchner karját ma amputálták.

— **Bolsevista-tüntetés fosztogatással.** Revalból jelentik: Egy bolsevista ügynököt egy rendőrbiztos meggyilkolása miatt az eszt hatóságok letartóztatták. Erre a pétervári kommunista szervezetek tiltakozó tüntetést rendeztek az eszt főkonzultus ellen, amelyet kifosztottak. A főkonzult és a tisztviselőket halállal fenyegették és az eszt zászlót letépték és bemocskolták. A tüntetők között számos szovjethivatalnok és vörögárdista volt. A szovjetrendőrség csak a fosztogatás után jelent meg a rend helyreállítására. Az eszt kormány a szovjethez érélyes hangú tiltakozó jegyzéket intézett a történetek miatt.

Mozi.

• **Nyomorultak klubja az Apollóban.** Percy lord kalandja a Royalklubban című regény nyomán készült filmszáraz kerül színre kedden, szerdán és csütörtökön az Apollóban. Percről-perce fokozódó érdeklődést kelt az a pompás készséggel megcsinált regény, amelynek filmesítése a modern mozitechnika minden ragyogó raffinementjét egyesíti magában. A nagyszerű mese párosul kiválóan művészi előadással: a ilmdráma főszerepeit Friedrich Zellnik, Bernhard Goetzke és Fritz Schulze játsszák, mind olyan nevek, amelyek a német filmművészetnek régtől fogva a legjobb erői, akik hatalmas művészetük minden erejével teszik érdekessé és vonzóvá a

film legszebb és legbravurosbab jeleneteit.

• **Francesca Bertini játsza az Uránia keddi premierjének főhősnőjét.** A falánkság a „Hét főbűn“-sorozat egyik legszebb alkotása kerül ekkor színre s ennek középpontjában áll az olaszok kitűnő filmszínésznője, Francesca Bertini, a pompás alakító művésznő. Játékstílusa egészen különleges, amit ad, nem sablonos színészi teljesítmény, hanem valóságos megelevenedő élet. A filmjáték, amelyet elsősorban Francesca Bertini kiváló színjátszó képessége visz nagy sikerre, érdekes szerelmi regényt hoz színre. A hercegnő, akit a családi tanács Straomia hercegéhez akar nőül adni, a dalias testőrkapitányt szereti s változatosan érdekes kalandok után a herceg kosarat kap, a szerelmes hercegnősszony pedig a testőrkapitány felesége lesz. A filmremek kedden, szerdán és csütörtökön marad műsoron az Urániában.

Szenzációs letartóztatás Bécsben.

(Csalással vádolt volt orosz főkonzult.)

Bécsből jelentik: Tegnap délután a bécsi rendőrség letartóztatta Rubinstein Dimátrí volt orosz főkonzult, a bécsi Continental bank elnökét. Rubinstein letartóztatása a Continental Bank múlt héten nyilvánosságra hozott összeomlásával van összefüggésben. Rajta kívül még letartóztatták a Continental bank vezérigazgatóját, Kornblüh Leót, az ismert bécsi pénzembert, továbbá Menschel Alfrédet, a bank igazgatóját is. Rubinstein letartóztatása óriási szenzációt jelentett Bécsben. Rubinstein közismert alakja volt a bécsi pénzügyvilágnak. Körülbelül három évvel ezelőtt érkezett Bécsbe Szovjetoroszországból és itt különböző vállalatok alapításába fogott. Mint közismert fezőr vált a neve ismertté. Különböző vállalatokat gründolt, melyek igen szerencsés kimenetelűek voltak, úgy hogy három év alatt több száz milliódot szerzett össze. A bécsi konjunktúra elmúltával Berlinbe ment, ahol szintén különböző bank- és export-import vállalatokat alapított.

Berlinből körülbelül három héttel ezelőtt tért vissza Bécsbe és a már általa régebben alapított Continental bank elnöke lett. Rubinstein ellen már hetekkel ezelőtt több lap vádat emelt és kiutasítását kérte az osztrák kormánytól, amely azonban kiutasítását nem fogaratosította. A Continental bank összeomlásával kapcsolatban Rubinstein nagy vagyont veszített el. Elveszték a Continental bank komitenseinek betétei is és úgy látszik, hogy ez adta meg az impulzust a rendőrségnek arra, hogy Rubinsteint letartóztassák. A rendőri sajtóiroda kiadott jelentése szerint újabb és szenzációs letartóztatások követik majd és magyarok is érdeklve vannak ez ügyben.

Deviza-bejelentési kényszer Németországban.

— Szigorú intézkedések a márka hanyatlásának megállítására. —

Berlinből jelentik: A devizaspekuláció ellen fogaratosított rendszabályok ügyében ma folytatott tanácskozáson a kormány képviselője kifejtette, hogy ha a devizabejelentési kényszer nem hozná meg a kívánt hatást, úgy a kormány kénytelen lesz mélyreható intézkedéseket tenni a devizakészletek megfogására, a devizaforgalom szabályozására és a spekulatív elemek kikapcsolására. Foglalkoztak a tanácskozáson a dollárkölcson eredménytelenségével is és sokan rámutattak arra, hogy bizonyos magángazdasági körök, amelyek egyébként teleshájjal ordítják hazafias érzsüket, a dollárkölcson jegyzésé-

nél tulzott óvatossággal igen szerényeknek mutatkoztak.

A kormány ma kiadott nyilatkozata azt mondja, hogy a birodalmi bank készleteivel nem lehet korlátlan időre alkáfamasztani a márkát. Másrésztől viszont hangsúlyozzák, hogy a Részletek még igen hosszú időre elégségesek. A birodalmi banknak kétségtelenül megvan az ereje, hogy ismét le-szorítsa a dollár árfolyamát. Bármennyire nem örvendetes a márka kurzusának jelenlegi fejlődése, a szó szoros értelmében semmi esetre sem aggasztó. Kilátás van arra, hogy tartani tudják a márka árfolyamát, míg a Ruhrk... likvidálva lesz.

Az aradi pénzügyi.

(Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár közgyűlése.)

Tegnap tartotta az évi közgyűlést Aradon intézeti székházában az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Rt. A közgyűlést Purgly László igazgatósági elnök vezette, és a mérleget, az elmúlt üzletév jelentését, valamint a nyereség felosztására vonatkozó javaslatot Heinrich Sándor vezérigazgató és Vertán István vezérigazgatóhelyettes ismertették. A közgyűlés előtt 219 részvényes 12.695 részvényt helyezett letétbe. A közgyűlés elfogadta az igazgatóságnak és a választmányának a nyereség felosztására vonatkozó javaslatát. Részvényenkint 20 le (10 százalék) osztalék jár, amelyből 3 leit adóra levonnak. A közgyűlés elhatározta alap tőkájének 3 millió leiről 10 millió leire való felemelését, amelynek végrehajtásával az igazgatóságot bizta meg. A közgyűlés ezután Vá sárhelyi László elhalálozásával és báró Urbán Péter lemondásával megüresedett két igazgatósági helyre Kintzig Jánost és dr. Köpf Jánost választotta be és hasonlóképen választás útján egészítette ki az intézet választmányát is. Új választmányi tagok a következők: Bakonyi Kálmán, Domán Sándor, Jellinek József, dr. Keresztes Gyula, Korossy György, Maresch Gyula, dr. Posgay István, Simay Aladár, báró Solymossy Tibor, Takácsy Miklós, dr. Velcsöv Géza, Weisz Károly.

A Gazdák Földértékesítő Részvénytársasága ötödik évi rendes közgyűlést tartotta tegnap délután az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Rt. közgyűlési termében. Purgly László elnökléte alatt. A közgyűlés részvényenkint nettó 15 le osztalékot szavazott meg, amelyből nem történik már adólevonás. A mérleget és az évi jelentést Vertán István igazgatósági tag ismertette. A felügyelőbizottság választása alkalmával ez

évből Adriányi Zoltán és Kneffel Béla kerültek be új tagokul.

A Soborsini Takarékpénztár vasárnap tartotta az évi közgyűlést Soborsinban.

Közgazdaság.

Változatlan a valutapiac.

A világpiacot ma nem mutatnak különösebb változást a valuták áralakulásai. Az aradi valuta piac magyar koronajegyzése ma igazodott némileg a szombati zürichi és budapesti jegyzésekhez és 27-28-ról 23-29-re javította a külföldi, illetőleg a belföldi magyar korona aradi árát.

Aradi valutaárak. (Április 23.) Dollár 210, márka 0.0110, francia frank 14.05, szokol 6.20, magyar korona 0.0380, dinár 2.05, osztrák korona 0.32, lira 10, svájci frank 38.80, angol font 975. **Kifizetések:** Budapest külföldi 23, belföldi 29, Berlin 0.0092, Bécs 328, Prága 6.40, Newyork 212, Milano 10.50, Zürich 38.40, Milano 9.80, Páris 13.85, Belgrád 2.15.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Április 23.) Valuták: Márka 0.0120-130, léva 1.50-1.60, angol font 990-995, francia frank 14.05-14.10, svájci frank 40.50-41, lira 10.10-10.20, dinár 2.10-2.20, dollár 211-211.50, osztrák korona 0.003050-31, magyar korona 0.0425-450, szokol 6-6.10.

Zürichi zárlat. (Április 23.) Berlin 212.50, Newyork 551.50, London 2567, Páris 36.65, Milano 2730, Prága 16.4250, Budapest 0.11, Belgrád 5.50, Varsó 0.01250, Bécs 0.0077, bélyegzett 0.0077.

— **Nemzetközi keresztos hadjárat Szovjet-Oroszország ellen.** A Reuter-iroda jelenti Londonból, hogy Mercier belga bibornok levelet intézett az itt megjelenő Columbia nevű római laphoz, amelyben felveti azt az eszmét, hogy a népszövetség indítsa a barbárság elpusztítására és a civilizáció megmentésére keresztos hadjáratot Szovjet-Oroszország ellen.

Nyomorultak clubja B. GOETZKE-vel ma kedden az Apollóban.

A legújabb csodák

(Az Einstein-elmélet végleges igazolása. — Telefonálás a száguldó gyorsvonatról. — Pílotánélküli repülés.)

A rettenetes lelki és anyagi de presszióban élő európai emberiségnek, amely hitét, életörömét és minden bizodalmit elveszítette, jó néha életbetartani azokat a csodálatos eredményeket, melyeket az emberi ingóntum a természettudományban és a technika haladásában elér. Még a mai rettenetes időkben sem szűnik meg az emberi elmé fíradhatatlanság. Kutatni s bizony az újság számára is fel-emelő feladat, ha a közélet s a politika apró tülekedései helyett az emberi szellem kutatásainak eredményeire mutatathat rá. Három nevezetes tényre mutatunk rá, amelyekről egy és ugyanazon a napon számol be a tévő.

Einstein általános relativitás-elmélete szerint nem csupán az anyag, hanem a fény is alá van vetve a gravitációnak. Ez azt jelenti, hogy egy fény sugar, mely a föld felé haladtaban a nap közelében megy el, észrevehető elhajlást szenved. Erről bizonyítékot lehet szerezni, ha bizonyos csillagokról felvételt készítünk akkor, mikor a nap közelében vannak és akkor, amikor a nap az égboltozat más részén van. Ha a csillagok helyei a két felvételen nem esnek egybe, akkor Einstein elmélete igaz. Einstein tiszta matematikai úton meg is állapította az elhajlás nagyságát. A bizonyíték megszerzése már nem olyan egyszerű. Először is a nap közelében levő csillagokról csak teljes napfogyatkozás alkalmával lehet felvételt csinálni. Azután a lemezen a csillag csak igen kis pont.

Az 1919-ben Braziliában működő angol expedíció eredményeivel igazolták Einstein elméletét, de mert ilyen évszázadokra szóló dologról volt szó, újabb bizonyítékok is kívánatosak voltak. Több expedíció figyelte meg Ausztrália környékén az 1922. évi szeptember 21-iki napfogyatkozást. A kanadai tudósok expedíciója Ausztrália északnyugati részén készítette el a felvételeket, melyeknek feldolgozása mostanáig tartott. — Campell professzor sürgönye tudatja most a világgal a nagy szenzációt, a felvételeken 174 sek. eltérés mutatkozik a két csillagálás között, ami teljes pontossággal megfelel Einstein számításainak. Az Einstein relativitás-elmélete tehát teljes mértékben beigazolódott.

A német posta- és vasútszolgálat nagyszerű technikai újítást vezetett be. A kísérlet fényesen bevált. A Hamburg—Berlin közti D-gyorsvonal ütközőköcsjébe telefonát alkalmaztak. A vasút-telefon a szikratávíró társaság mérnökeinek két évi munkájából született. Amilyen egyszerű, olyan olcsó és könnyen kezelhető. A drót tal való és drótnélküli rendszer egyszerű kombinációja. A próba-beszélgetés a száguldó gyorsvonaton nagyszerűen sikerült. Hogy mit jelent ez a találmány az üzleti élet szempontjából, azt nem kell bővebben fejtegetnünk.

Párisban repülőgépekkel kísérleteznek, melyeket a Hertz-hullámokkal irányítanak. A kísérletek pompásan sikerülnek s a pilótánélküli

Az aradi cigányzene alkonya.

(Hódítanak a jazzbandok, de a népzeneészek sem engednek.)

Az aradi éttermeknek és kávéházaknak új problémája van. A népzeneészkérdés. Ez a probléma a közép-európai és utódállambeli „lakalok”-on át ideérkezett. Aradra és itt éppen olyan fogas kérdéssé vált, mint bárhol másutt. Lehetne a problémáról elégikus hangon sírunkozni, lehetne humoros momentumokat is papírra vetni róla, de egyelőre objektív cikkben állapítjuk meg azt, hogy a cigányzenének itt van az alkonya.

Ez abból a furcsa tünetből jött eszünkbe, amit néhány nap óta a városi éttermekben láthatunk. Az étteremben két zenekar hangversenyez, s az idegen, aki ide téved ebbe az aradi restauránsba, nyilván arra gondol egy pillanatra, hogy mégis csak splendid dolog két zenekarnak szórakoztatni a vacsorázó publikumot. A helyzet az: a bejáratnál játszik Mussón bécsi zenekara, amit jazz-bandának vagy szalonzenekarnak is lehetne titulálni és szemben vele a gyémántterem felé muzsikál Aímay Laci népzeneész bandája. Persze cifra hangzavar keletkezne, ha egyszerre koncerteznének. Felváltva játszanak és ennek a felváltva való játszásnak az a háttere, hogy a népzeneészek nem hagyják magukat és még mindig meghosszabbítani kívánván szerződésüket, felveszik a versenyt a jazz band-dal.

Ez a verseny nemcsak Arad egy helyiségében van. A múlt hó napban a városban Kalmár Tibor, a kitünő népdalköltő muzsikált és egy táncos pár járta a shymmit a régi magyar nóták helyett. Más egyéb aradi lakalok-

küli repülés, Boucher Kapitány és Percheron mérnök találmánya, alig negyedszázadra a repülőgép első kezdete után, a közeljövőben valóság lesz. Sajnos, ennek a találmánynak a militarizmus fogja hasznát venni s az eddigi veszedelmes ördöki fegyverekhez most újabb csatlakoztat: a pilótánélküli bombavető-gép. Érdekes, hogy ezt a technikai vívmányt, mint egy mérnök lázálmát Karinty Frigyes mutatja be a „Holnap reggel”-ben. Azt a költő lázálmának látott, azt a mérnöki tudomány megvalósította.

Csak három eredmény az, a mire rámutattunk, de rámutat a végtelen perspektívákra, melyek a kutató emberi szellem előtt nyílnak meg.

ban is kövesző félben vannak a cigányzenészek.

Más szellemek fujdogálnak, más idegek, más akcióra adnak reakciót. A jazz band-nak és a cigányzenének a harca valahogy Fráter Lórántot juttatja eszünkbe, aki száz száll gyortya, száz itce bor, de egy szál cigány mellett szokta meg a mulatást. Lassankint ez az egy szál cigány is el fog tűnni és helyébe lép talán az az ezermester, aki egy nagydobra rászereft jazzbanddel nemcsak egy cigányzenét, hanem talán egy egész katonabandát is helyettesíteni tud. Mindézt nem azért szögezzük le, mint ha a jazzband vagy a szalonzenekar győzelmének tulságosan örülnénk. Ugynevezett igazi mulatást, mégis csak a cigányzenekar mellett lehet elképzelni. Nem is lehet jóslatokba bocsájkozni, hogy ki lesz a győztes. Azt tartjuk, hogy a leghelyesebb lenne, meghonosítani a szalonzenekart, a szalonzenekar és a cigányok ötven percentes meg egyezése alapján mindkét nembeli muzsikát hallgatjuk. Aztán: kinek a pap, kinek a papné! Ime a legújabb aradi probléma: szavazunk, jazzband vagy cigányzene!

— Magyaránny zavargások Oroszországban. Danzigből jelentik: A legutóbbi napokban Oroszországból igen sok menekült érkezett, akik elmondották, hogy Moszkvában óriási zavargások és tüntetések vannak a zsidók és az idegenek ellen. Hasonló hírek érkeznek Char-koból és Revalból. Az a vélemény, hogy a bolsevik kormány ellen általános zendülés készül.

Dankó Pista hegedűje.

Magyar dalárdainnepély Radnán

A Radnai Magyar Daláregyesület szombaton este kitünően sikerült műsoros estélyt rendezett, amely után reggelig tartó tánckövetkezett. Az estély egyik fénypontja volt néhai Dankó Pista, a kitünő emlékü magyar dalköltő hegedűjének szereplése. A dalárda vegyeskara a műsor első számaként „A vihar” című dalt énekelte nagy hatással. Az „Egyetlen leány” című kedves vigiátékban a gróf szerepét kitünően alakította Nikolits Döme, aki arisztokratikus és kedves volt az öreg ur. A darab többi szereplői: Kucsos Margit, Szálkay Janka, Hesz Ilonka, Tichy Mimá, Tichy Piri, Müller László, Nagy János, Kajdy László, Szőke Béla és Csudán György sok ügyességgel járultak a darab sikeréhez. Nepp banktisztviselő Dankó-nótákat énekelt Pálffy né zongorakísérete mellett. Sok tapsot kapott értük az énekes is és a kísérő is. A „Katonásan” című vigiátékban Kajdy László, Kolozsvári Zsófi, Mihelyi Istvánka, Csikós Rezső, Csudán György és Perjanovits Antal debütáltak kitünően. Dankó Pista eredeti hegedűjét, amely Nikolits Döme tulajdona, Pálffy vasuti főellenőr szolgáltatta meg egy dilettáns felülmuló rutinnal. Dankó-nótákat játszott, amelyeket Pálffy né kísért zongorán. Ezután egy quartett Dankó-nótákat énekelt és a műsor befejezésekképpen a férfiak fegyelmelzetten, nagyszerű összetanultságban népdal-egyveleget adott elő. Éjfélkor Mártonffy Emil radnai gyógyszerész mondott felköszöntőt dr. Konopy Kálmánnéra, mint zászlóanyára. A mulatságon uralkodott hangulatra jellemző, hogy még reggel 4 órakor is negyven pár járta a négyest.

Ellenőrzik a kirakatokat

(Ujra életbelépett az uszorarendlet.)

Bucurestből táviratozzák: Hivatalosan jelentik, hogy az ipari és kereskedelemügyi miniszterhez rövid időn belül számos jelentés érkezett, hogy az egész országban mérhetetlen áruspekuláció folyik. A miniszter most az 1919. évben az áruszörösök ellen kiadott 2969 számú rendeletét újból érvénybe léptette, s elrendelte az egyes kereskedőknek ellenőrzését. Különösen szól ez a rendelet azok ellen a kereskedők ellen, akik kirakataikban nem tüntetik fel az árakat, de különösen azok ellen, akik az árakat indokolatlanul emelik. A kereskedők ellenőrzését Bucarestben már ma megkezdették.

Falánkság „A hét főbűn” sorozatból: Francisca Bertini-vel, ma kedden az Urániában

Divatos betegségek.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójától.) A szív, amely a mai szabálytalan iramban száguldó élettél ver együtt, a gyomor, a mely ebben az életben viszont kevesebb munkát kap, mint azelőtt, kuforrásai sok betegségnek, amelyet divatosnak szoktunk mondani. Mindenesetre az életet kellene megváltoztatni: ez volna a legradikálisabb segítség, de hol van az az orvos, aki megírja a receptet, amelytől a mai élet meggyógyul. Az orvos csak a szívet, az ideget, a gyomrot gyógyítja és folytatja egyre új védekező fegyvereket föltalálva a nagy defenzívát. Az új fegyvereknek bemutatója volt most a lefolyt bécsi orvoskongresszuson, amelynek nagy anyagában sok olyat találunk, amely a nyilvánosságot is érdekli.

A népszerű gyomorsav.

Talán elsősorban ide tartozik dr. Molnár Béla tanár és dr. Csáky László előadása egy igazán „divatos” betegségről, a gyomorsav-tulkepződésről. Pontosan „a gyomorsavtulkepződés, mint a konyhasó anyagcsere zavara” volt a címe az orvosi világban nagy figyelmet keltő előadásának, amely a gyomorsavtulkepződést teljesen új megvilágításba helyezte, amely nyíltan a vizsgálatok megállapították, hogy a gyomorsavtulkepződés nem egyszerű gyomorbetegség, hanem konyhasó anyagcserebetegség, amennyiben az ilyen betegek az étellekkel bevitt konyhasót nem tudják a vesék útján kiválasztani, hanem szervezetükben visszamarad és ebből készül azután a kórosan megszaporodott sósav. A kezelésnél ezért a legnagyobb súlyt arra kell helyezni, hogy a betegek konyhasószegény diétán éljenek. Fontos megállapítása volt ezenkívül a két magyar orvosnak, hogy az amyra elterjedt szóda-bikarbonából a betegeknek nem szabad nagy adagokat venni, mert a konyhasókiválasztást még rosszabbítják. Jó hatásuk van a kis adagoknak, amelyek nemcsak a fájdalmat enyhítik, hanem a konyhasókiválasztást előnyösen befolyásolják.

A nyomor kória.

A legszomorubb aktuális téma a Németországban a rossz táplálkozás következtében beállott elváltozások ismertetése volt. Lichtwitz altonai tanár beszélt erről és különbséget tett a háborús korszak és a mai idők nyomorúsága között. A háború alatt a betegek annyira megdagadtak, hogy az elváltozást oedema-mak, vagyis vízenyöbetegségnek nevezték, míg a mostani betegek nem dagadnak meg. Az elváltozás gyöngeséggel, reszketéssel, cukorbetegtünetekkel jár, nem egyszer pedig teljes elerőtlenedéssel. A tudós tanár vizsgálatai és megállapításai min-

(A tudomány harca az új kórok ellen.)

denesetre szép eredmények a kultúra mérlegén, de elszomorító és megdöbbentők az okok, amelyek ezt a betegséget Németország földjén előidézték: Ezek is a kultúra mérlegébe esnek.

A cukorbetegség köréből adott elő Petró svéd tanár, aki csatlakozott ahhoz a modern fölfogáshoz, hogy a súlyosabb cukorbetegeknek nem szabad korlátnul húst enni, ellentétben azzal a régebbi fölfogással, amely csak a cukrot tiltotta el. A tejinjekciónak az utóbbi években való sokféle fölhasználása is megszaporodott eggyel, amint ezt Schmidt tanár előadásából megtudtuk. Az olhízás ellen ajánlotta a pajzsmirigy-tabletta mellett a tejinjekciót azzal, hogy a betegeknek még diétát sem kell tartaniok, sőt akár ágyban is fekvhetnek. Eseteket sorol föl, amelyek szerint az új soványító kúra révén a páciensek hetenkint öt kilót fogytak.

Érdekes operációk.

Új operatív beavatkozásról szármolt be a gyakori fájdalmas szívgyörcs (angina pectoris) kezelésével kapcsolatban Eppinger bécsi tanár. Sebésszel átvágatta a szívhez menő depresszív idegeket és a fájdalmak megszűntek. Végleges eredmények itt még nincsenek, de a prioritás szempontjából sürgős volt a beszámoló azért, mert már Amerikában is kísérleteznek ezzel az operációval. A szív szerepét Tornay József tanár előadásában is. A hirtelen fölépő életveszélyes szívgyöngeség ellen a szíverősítő szereknek a szívbe való direkt befecskendezése helyett a föutóérbe való befecskendezést ajánlotta.

Szinte mutátványos része volt a kongresszusnak, amikor Stern bécsi orvos bemutatta a gége nélkül beszélő betegeit. Három beteg, akiknek rák vagy tuberkulózis következtében ki kellett vágni a gégéjüket, megtanított beszélni. A betegeknek gyomrukba levegőt nyeletett, amelynek erőteljes kilégzése által hangot tudnak adni. A hang, amely aránylag jól érthető, teljesen a hasbeszélőkéhez hasonlít.

Az Országos háziipari kiállítás

Az országos háziipari szövetség május 1. és 9. között Bucurestiben kongresszussal egybekötött nagy szabású kiállítást rendez az ipari miniszterium támogatása mellett. A kiállítást Ferdinánd király Öfelsége személyesen nyitja meg. A szövetség otthonai ez alkalommal képekkel, grafikai művekké vesznek részt a kiállításon, amelyeket legnagyobb részben a szövetség hölgytagjai készítettek, a szövetség műhelyei pedig ipari munkáikat állítják ki. A kongresszus május 2. és 4. között zajlik le, mindennap délelőtt 9 órakor kezdődik a Carol I. alapítványi palota nagytermében (a királyi palotával szemben), a kiállítás pedig a

tisztikaszíno palotájában (Calea Victoria május 5., 6., 7., 8. és 9-én lesz. A szövetség vidéki tagjai ez alkalommal május 1. és 15. között a CFR. vonalain hetvenöt százalékos menetjegyedvezményt élveznek és gondoskodás történik, hogy a fővárosban olcsó és mérsékelt ellátásban részesüljenek. Felvilágosításokat a vidéki fiókok, vagy a bucaresti központi bizottság (Strada General Berthelot 22.) ad.

Közgazdaság.

Tovább esik a márka és a korona.

A tegnapi zárlat még 0.02 felett jegyezte Zürichben a márkát, amely ma 0.0190 alá esett és eső irányzata, amit a zárlatnál és az utótozsdénél is betartott, további értékesökkenést jelez. Berlinben 141-re értékelték a lelt, amelyhez hasonló árra csak a márka hírtelen nagy zuhanásának idején volt példa. A magyar korona is alábbcsökkenett a szombaton megállapított 0.11-es árfolyamról és a budapesti Devizaközpont ma már 25—27 koronás áron jegyzi a lelt. Az aradi koronaárak azonban még mindig a régié és általában több devizának abnormálisan magas ára van Aradon ami a bucaresti tőzsde jóval alacsonyabb jegyzéséből is megállapítható. Az aradi árák a verseny hiánya miatt tartottak. Zürichben egyébként több nemesevaluta is vesztett keveset értékéből, ami a svájci frank legutóbbi viruló irányának megváltozását jelenti.

Aradi valutapiac. (Április 24.)

Francia frank 14.20, svájci frank 39, dollár 212, dinár 2.10, szokol 6.05, márka 0.01.10, lira 10, angol font 985, magyar korona 0.0375, osztrák korona 0.0031. — Kifizetések: Budapest külföldi 23, belöldi 29, Bécs 330, Berlin 0.0080, Prága 6.35, London 985, Páris 14.10, Zürich 38.50, Newyork 213, Milano 10.60, Belgrád 2.20.

Bucurestii tőzsdézárlat. (Április 24.) Kifizetések: Páris 13.9750 Berlin 0.008250, London 985, Newyork 210.75, Milano 10.40, Zürich 38.55, Bécs 0.0030.25, Prága 6.35, Budapest 0.05. — Valuták: Napoleon 800, márka 0.01, léva 1.50, török lira 1.40, angol font 990, francia frank 14.05, svájci frank 40.50, lira 10.10, drachma 2.50, dinár 2, dollár 209, lengyelmarka 0.0053, osztrák korona 0.0030, magyar korona 0.04.25, szokol 6.

Zürichi nyitás. (Április 24.) Berlin 0.018750, Newyork 551.25, Milano 27.30, Prága 16.44, Budapest 0.11, Belgrád 5.55, Varsó 0.011250, Bécs 0.0077, bélyegzett 0.0077.

Zürichi zárlat. (Április 24.) Berlin 0.0185, Amsterdam 215.50, Newyork 550.25, London 25.5850, Páris 36.75, Milano 27.2750, Prága 16.39, Budapest 0.1075, Belgrád 5.55, Varsó 0.0117, Bécs 0.0077.25.

Zürichi utótozsdé. (Április 24.) Berlin 0.0180, Amsterdam 215, Newyork 550, London 25.5550, Páris 36.90, Milano 27.20, Prága 16.39 Budapest 0.1075, Belgrád 5.50, Varsó 0.0117, Bécs 0.0077.25.

Budapesti Devizaközpont jegyzése. (Április 24.) Napoleon 17800 Amsterdam 1896—1956, Belgrád

4850—50.50, Berlin 0.17—19. márka 0.17.50—19.50, London 22520—23120, angol font 22545—23145, Milano 241—251, lira 246—256, Newyork 4850—5000, dollár 4870—5020, Páris 324—334, francia frank 329—339, Prága 144.50—150.50, Varsó 0.10.30—11.50, Bécs 0.06.80—710, osztrák korona 0.06.85—7.15, Zürich 880—910, svájci frank 890—920, lei 25—27.

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

felel.

Cenzurát:

Baron POPP.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás.

Miután Fici Pálné Str. Dr. Ratiu 18, szám alatt levő üzletét átvettem, felkérem esetleges hitelezőit 8 napon belül jelentkezzenek, későbbi jelentkezők figyelembe nem vétetnek.

Izrael Márton,
Str. Dr. Ratiu 18.

13107

Budapesti szabónó!

A legujabb divat szerint legjutányosabban vállal francia angol munkát és átalakitást. Strada Matei Corvin I. (Hunyadi-utca I.) II. pavar 8—9. 18288

No. G. 330—1923.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

Subsemnatul esmis judecatoresc publica, ca in urma deciziunii a judecatoriei ocolului Buteni No. G. 330—923. in favoarea lui Nagy Elemér repr. prin adv. dr. Grozda Aurel din Buteni pentru incassarea creantei de 11150 Lei capital și acc.se decide termen de licitatie pe 8. Maiu 1923. oare 1 d. m. in Radna la dealul Cioca unde se vor vinde prin licitatie publica lemne pentru an de carbune in valoare de 6000 Lei, in caz de nevoie și sub prețul de estimare. Buteni, la 21. Aprilie 1923

Iuliu Koczka,

2272

esmis judecatoresc.

Nagykereskedők PFOMA Prima Fabrica Ardeleana de Cutit si Tacamuri ARAD.
 figyelembe!!! üzemét megkezdte és előállít: szuró, konyha, szalámi, mészáros-késeket, ugyszintén nagyobb megrendelésnél bármely méretet minta szerint szál- lit. Alumínium töredékeket minden mennyiségben állandónan vessz. 13107

Apró hirdetések.
Alkalmazás.

MINDENES FŐZÓNÓ uri családkhoz, hol családtagnak tekintenek, azonnalra is felvétetik. Cim kiadoban. 2265

ÜGYES SZOBALÉANY jó bizonyítvány-nyal azonnalra felvétetik. Cim a kiadoban. 300

KISZOLGALO LEANY a papírszakmából felvétetik. Cim a kiadoban. 1894

GYERMEKTELEN házaspár házmestere állást keres. Cim a kiadoban. 2249

FIATAL fűszerkereskedő segéd és tanuló fizetéssel felvétetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13237

SZORGALMAS mindenre 1-ére felvétetik Földes-palota I. emelet. 13236

VARRÓ ÉS TANULÓ LEANYOK FELVÉTELÉNEK Bulev. Carol No. 70. (Erzsébet királyné-körút 2. szám) Vörös ökörrrel szemben. 2267

HAZMESTERNEK keresünk gyermektelen házaspárt. Az asszonynak fizetéséről szakácsnői teendőket kell végeznie. Sr. Stanescu Miroca 7. (Werbóczy-utca 5.) 18107

Vétel és eladás.

KÉRTI GARNITURÁ. jókarban levő. lehetőleg nádból készült. alkalmi áron megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 500

KÉZIMUNKÁK, 6 személyes étkező szer- vizek, fagyalt tányérrák, antik gyűrű L. R. betűkkel, fülbevaló, különböző gob- lein-képek, kávés asztalneműek, lenvász- szon ágyhuzatok, majolika tálcák, csipke és szövét függönyök, szőnyegek, stb. el- adó. Str. Consistorului 12. (völ Bathlyány- utca 23.) I. em. jobb. 1000

EGY síras és sumák perzsa szőnyeg meg- bizásból olcsón eladó. Salon Artistique Fischer Eliz-palota. 2273

SMIRNA szőnyeg 3 1/2 x 4 1/2 m. ezüst év- eszköz, 2 Wertheim-kassa eladó. Savoy- cég (Fükereskedelmi iskola mellett). 18788

NAGY SINGER VARRÓGÉP eladó. Cim a kiadoban. 2266

EGY „SINGER”-féle balkaru cipész varrógép eladó Áron Miklós. Secesigiu (Székesut) házsám 223. 2269

ELSŐRENDÜ zongora helyszüke miatt eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13237

PORCELLÁN ékező szerviz megvétel- re kerestetik. Ajánlatokat Wallinger hirdetője továbbít. 13237

KITUNÓ bécsi zongora olcsón eladó. Uranus főpostával szemben. 13024

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyege- ket, egész gyűjteményeket a legmag- sabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz- palota.) 11895

URISZOBA vadonatúj eladó. Salon Ar- tistique Fischer Eliz-palota. 18576

KÉTÁJTOS nagyobb és egyajtós kí- zebb jégsekrény eladó. Megtekinthető Str. Ioan Calvín 17-19. Spitzernél. 13236

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb árakon. Ker- pel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kö- tetes kölcsönkönyvtár. Telefon 385. 13629

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKIN- TETTEL sürgösen keressünk antik buto- rokat, perzsa szőnyeget, festménye- ket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

NYERSBORKÖVET vesznek min- den mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Origatorie Alexandrescu (Bercesényi- utca) 39 sz. 10655

SZÖVETEK, mosók, vásznak, női kala- pok olcsón, Posoh divatüzletben Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) kaphatók. 1900

HALOSZÓBA-BERENDEZÉS elutasás miatt sürgösen eladó. Str. Marasesti (Kossuth-utca 21) 47. 2019

EGY jól égő kandeló eladó. Bul. Carol (Erzsébet-körút) 26. I. emelet. 2263

HASZNALT ÓLÓM megvételre kerete- tik. Bővebbet a kiadoban.

Ingtalan.

NÉGY kis hold világsai szőlő felszere- lésűel, 8 szobás nyaralóval és 52-54 Hl. 1922-es bar szabad kézből eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2278

Uzletek.

KÜLVÁROSI fűszerüzlet áruval kétszob- bús lakással 55.000 leiert eladó. Uranus főpostával szemben. 13023

BUL. REGELE FERDINAND (József fő- herceg-uton) tüzelhelyiség berendezés- sel. Hentes üzlet felszerelésű legfor- galmasabb utcában eladó. Uranus fő- postával szemben. 13023

Külömféle.

ZONGORÁT, vagy pianót bérelnék. Nagy. Piafa Luther 3. II. 14. 2270

KAPUALJA, pinca főpostával szemben kiadó. Uranus-iroda. 13023

SZÁRAZ MAGAS PINCE raktárnak, vagy műhelynek igen alkalmas, a belvárosban kiadó. Cim a kiadoban. 2274

MŰHELYNEK alkalmas egy nagy és egy kisebb pinchehelyiség bérebe vehető. Cim a kiadóhivatalban. 2279

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevéssé hálszagú Cod-liver-olj. Csukamárolaj dr. Földes Béla gyógy- szertára Arad. 12831

Rongy gépek tisztogatására megvételre keres- tetik. :-: Cim a kiadóhivatalban.

Könyvelő,
 ki önálló munkakör betöltésé- re alkalmas, mielőbbi belé- pésre kerestetik. (-) (-) (-) (-) Előnyben részesül, ki fa- szakmában már működött. Ajánlatokat „Fatermelő” jelige alatt Kelet hirlapiroda továbbít.

Eladó
 egy eredeti Singer balkaru, egy Adler cilinder és egy patent olczmadia vanyoló- gép igen olcsó árbar. Révész Aron bórkereskedő, Lipova, Fő-utca 430. 2268

Külvárosi
 olfoqlalható négyszobás magán- ház nagy gyümölcsös kerttel : : : : 50.000 Leiert. : : : : Aradon vasuti sínek mentén gyáralapításra alkalmas 4 1/2 hold- das szőlő felszereléssel, épületek- kel eladó. Bővebbet: Wallinger- irodában. 13287

Malinhenger rovátkolást vállal, szalma és törekrázó tengelye- ket, valamint öntvényeket rövid idő alatt szállít: 1929

Raktáron tart:
 Új és használt 6-8-10-14-16, 20-24 HP benzín motorokat, to- vábbá 6-8-10-18-24-30 HP. nyersolajmotorokat, valamint 6-8 HP. cséplő garnitúrákat.

Aradi Vasipari R. T.
 Vasöntöde és Gépgyár Arad.

Convocare
 la adunarea generala extraordinara a Banoul Podgoria Aradului Societate pe Actii in Ghioroc, care se va tine la 10 Malu 1923. oare 3 p. m. in sala de sedinta a societatei in Ghioroc cu urmatoare. Ordine de zi: 1. Modificarea §§-lor 6, 10, si 67. Din statute. Ghioroc. la 24 Aprilie 1928. Directorul. 2277

Meghívó
 az Aradhegyaljai takarékpénztár r. t. gyó- roki cégnek f. 1923. évi május hó 10-ikén d. u. 3 órakor az intézet székházában Gyorokon megtartandó rendkívüli közgyü- lése. 2278
 Targysorozat: 1. Az alapszabályok 6, 10. és 67. §-ainak módosítása a működési engedély megnyerése céljából. Ghio- roc, 1928. apr. 24. Az igazgatóság.

Convocare
 la Adunarea generala extraordinara a Societatei Anonime de Industrie de Lemne si Mine din Sebis, ce va avea loc in Arad, in sala de sedinta a societatei (Bul. Reg. Ferdinand No. 22.) la 6 Mai 1923. oarele II. a. m.

Ordinea de zi:
 1. Alegerea a cinci membri in Consiliul de Administratie.
 2. Modificarea §§-lor 7. si 22. din statute.
 3. Eventuale propuneri.
 On. D-ni actionari, cari doresc a lua parte la adunarea generala, sunt rugati, ca in conformitate cu §-ul 15. din statute sa bineveasca a depune actiunile lor si adica titlurile de actii, impreună cu cu- poanele nescadente încă, cu 5 zile inainte de adunarea generala, la Cassieria Societatei in Arad (Bul. Reg. Ferdinand No. 22.) Arad, la 25. Aprilie 1923.

Meghívó.

A Borossebei Fa és Bányalpat Részvénytársaságnak Aradon, saját helyiségében (Bul. Reg. Ferdinand No 22.) 1923. évi május hó 6-án délelött 11 órakor megtartandó rendkívüli közgyűlése.

Targysorozat:
 1. Öt igazgatósági tag megválasztása.
 2. Az alapszabályok 7. és 22. §-ának módosítása.
 3. Esetleges indítványok.
 Azon t. részvényes urak, akik a közgyűlésen résztvenni óhajt- nak, sziveskedjenek az alapszabá- lyok 15. §-a értelmében részvé- nyeiket, illetve részvényutalvá- nyaikat a még le nem járt szel- vényekkel együtt a közgyűlés előtt legalább 5 nappal a társaság pénz- tárájánál (Bul. Reg. Ferdinand 22.) letétbe helyezni.
 Aradon, 1923. április hó 25. 2277

DIRECTIUNEA REGIUNEI X. SANI- TARE.

Se aduce la cunoştinţă gene- rală că, pentru procurarea imprimatelor necesare tuturor serviciilor sanitare pendinte de această Direcţiune, se va ţine licitaţiune publică, conform legii contabilită- ųii, cu oferte închise, sigilate şi timbrate, în localul administraţiei noastre centrale (Bulevardul Ge- neral Drăgălina 82) la 30. Aprilie a. c. orele 10.
 Condiţiunile fixate în caetul de sarcini şi modelele sunt la dispo- ziţiunea dlor concurenţi cu înce- perea de la 25-a curente, orele 10-12 în localul mai sus men- ţionat. 2276

Brilliansárnt, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árukat és hamis fogszorokot magas áron vesznek: Kun ékszerész, Arad.

Utleveléket 55 leiert láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger Iános cipőkereskedése Bulv. Reg. Maria (An- drassy-tér) 20. és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Măraşesti (Kossuth-utca.)

Kereskedés az Arad-i Nemzeti Vállalatot közelebbi árcéla, Kétdőltaladoban Arad-i Nemzeti Vállalat.